

1949 M. RUGPJŪČIO 12 D. ŽENEVOS KONVENCIJA DĖL SUŽEISTŪJŲ IR LIGONIŲ PADĖTIES VEIKIANČIOSE ARMIJOSE PAGERINIMO

Žemiau pasirašę visus vyriausybių įgaliojimus turintys vyriausybių delegatai, susirinkę į Diplomatinę konferenciją Ženevoje 1949 m. balandžio 21 – rugpjūčio 12 dienomis koreguoti 1929 m. liepos 27 d. Ženevos konvenciją dėl pagalbos ginkluotųjų pajėgų sužeistiesiems ir ligoniams lauko sąlygomis,

nutarė:

I SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 STRAIPSNIS Pagarba Konvencijai

Aukštosios susitariančiosios šalys įsipareigoja laikytis šios Konvencijos ir garantuoti jai pagarbą visomis aplinkybėmis.

2 STRAIPSNIS Konvencijos taikymas

Be nuostatų, kurių privaloma laikytis taikos metu, ši Konvencija taikoma ir visais atvejais, kai skelbiamas karas ar kyla koks nors ginkluotas konfliktas dviejų ar kelių aukštųjų susitariančiųjų šalių, net jei viena iš dalyvaujančių šalių karo nepripažįsta.

Konvencija taip pat taikoma visais atvejais, kai okupuojama visa aukštosios susitariančiosios šalies teritorija arba jos dalis, net jeigu okupacijai nesipriešinama ginklu.

Jei viena iš konflikte dalyvaujančių valstybių nėra šios Konvencijos dalyvė, kitos valstybės dalyvės turi reguliuoti tarpusavio santykius laikydamosi Konvencijos reikalavimų.

Be to, savo santykius su minėta valstybe jos turi grįsti Konvencija, jei ta valstybė pripažįsta ir taiko jos nuostatas.

3 STRAIPSNIS Netarptautiniai konfliktai

Jeigu kyla netarptautinis ginkluotas konfliktas vienos iš aukštųjų susitariančiųjų šalių teritorijoje, kiekviena konflikto šalis privalo laikytis bent jau šių nuostatų:

1. Su asmenimis, aktyviai nedalyvaujančiais karo veiksmuose, įskaitant ir ginkluotųjų pajėgų narius, sudėjusius ginklus, taip pat išėjusius iš rikiuotės dėl ligos, sužeidimo, sulaikymo ar kitų priežasčių, visada turi būti elgiamasi humaniškai, nepaisant jų rasės, spalvos, religijos ar tikėjimo, lyties, kilmės, turto ar kitų panašių skirtumų.

Todėl visada ir visur prieš išvardytus asmenis draudžiami šie veiksmai:

a) kėsintis į gyvybę ir vartoti smurtą prieš asmenį, ypač įvairiais būdais žudyti, luošinti, žiauriai elgtis ir kankinti;

b) imti įkaitus;

c) žeisti asmens orumą ypač niekinančiu ar žeminančiu elgesiu;

d) priimti nuosprendžius ir vykdyti bausmes, jei nuosprendžio nepriėmė prieš tai įvykęs teisėtas teismas, suteikiant visas teises garantijas, kurias visos civilizuotos tautos pripažįsta ir mano esant būtinas.

2. Būtina surinkti visus sužeistuosius ir ligonius bei jais pasirūpinti.

Nešališka humanitarinė organizacija, pavyzdžiui, Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas gali pasiūlyti konflikto šalims savo paslaugas.

Savo ruožtu konflikto šalys, priimdamos specialius susitarimus, privalo stengtis įgyvendinti visas ar bent dalį toliau pateikiamų šios Konvencijos nuostatų.

Minėtų nuostatų taikymas nedarys įtakos juridiniam konflikto šalių statusui.

4 STRAIPSNIS

Neutralių valstybių veiksmai

Neutralios valstybės analogiškai privalo laikytis šios Konvencijos nuostatų ir jas taikyti priimtiems ar interuotiemis jų teritorijoje sužeistiesiems ir ligoniams, taip pat konflikto šalių ginkluotųjų pajėgų medicinos personalui ir kapelionams, ir visiems rastiems žuvusiesiems.

5 STRAIPSNIS

Taikymo galiojimo laikas

Ši Konvencija saugo patekusius į priešo rankas asmenis tol, kol jie galutinai repatrijuojami.

6 STRAIPSNIS

Specialūs susitarimai

Be 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 ir 52 straipsniuose numatytų susitarimų, aukštosios susitariančiosios šalys gali sudaryti kitus specialius susitarimus visais klausimais, kuriais, jų manymu, reikia atskirų nuostatų. Tačiau nė vienas specialus susitarimas neturi pabloginti sužeistųjų ir ligonių bei medicinos personalo narių ar kapelionų padėties ar riboti šios Konvencijos jiems garantuojamų teisių. Sužeistieji ir ligoniai, kaip ir medicinos personalas bei kapelionai, saugomi šių susitarimų tol, kol jiems taikoma ši Konvencija, išskyrus atvejus, kai prie minėtų ar vėliau priimtų susitarimų pridedami priešingi susitarimai arba kuri nors iš konflikto šalių jiems ima taikyti palankesnes sąlygas.

7 STRAIPSNIS

Teisių neatsisakymas

Sužeistieji ir ligoniai, kaip ir medicinos personalo nariai ir kapelionai, jokių būdu negali atsisakyti dalies ar visų šios Konvencijos ir specialių susitarimų, jei tokių būtų, jiems suteikiamų teisių.

8 STRAIPSNIS

Valstybės globėjos

Ši Konvencija įgyvendinama padedant ir atidžiai stebint valstybei globėjai, įsipareigojusiai ginti konflikto šalių interesus. Tam tikslui, be savo diplomatinio ar konsulinio korpuso, valstybės globėjos gali paskirti delegatus iš savo ar kitų neutralių valstybių piliečių. Šių delegatų paskyrimui turi pritarti valstybė, su kuria jie atliks savo misiją.

Konflikto šalys visais įmanomais būdais turi padėti valstybių globėjų paskirtiems atstovams ar delegatams vykdyti užduotį.

Valstybių globėjų atstovai ar delegatai jokių būdu neturi viršyti šios Konvencijos jiems suteiktų įgaliojimų. Jie ypač turi atsižvelgti į valstybės, kurioje jie vykdo savo pareigas, būtinus saugumo reikalavimus. Jų veikla gali būti laikinai apribota tik išimtiniais atvejais – kilus neatidėliotinai karinei būtinybei.

9 STRAIPSNIS

Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto veikla

Šios Konvencijos nuostatos nesudaro jokių kliūčių humanitarinei veiklai, kurios imasi Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas ar kita nešališka humanitarinė organizacija, jei tai veiklai yra pritarusios konflikto šalys, kurioms tai tiesiogiai taikoma, kad apsaugotų sužeistuosius, ligonius, medicinos personalą ir kapelionus ir jiems teiktų pagalbą.

10 STRAIPSNIS

Valstybės globėjos pareigų perdavimas

Aukštosios susitariančiosios šalys bet kada gali sutikti perduoti šioje Konvencijoje numatytas valstybės globėjos pareigas tai organizacijai, kuri pateikia visas nešališkumo ir efektyvumo garantijas.

Jeigu dėl kokių nors priežasčių sužeistieji ir ligoniai, taip pat medicinos personalas ir kapelionai patiria, kad valstybės globėjos ar pirmoje pastraipoje minimas jos funkcijas perėmusios organizacijos veikla jokių akivaizdžių rezultatų neduoda arba nustoja davusi, sulaikiusi valstybė turi kreiptis į neutralią valstybę ar panašią organizaciją su prašymu imtis funkcijų, numatytų šioje Konvencijoje valstybei globėjai, kurią išsirenka konflikto šalys. Nurodytu būdu nepavykus globos organizuoti, sulaikiusi valstybė prašo pagalbos arba priima tokią kurios nors kitos humanitarinės organizacijos, tokios kaip Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas, siūlomą pagalbą perimti humanitarines funkcijas, numatytas šioje Konvencijoje valstybei globėjai.

Kiekviena neutrali valstybė ar organizacija, pakviesta suinteresuotos valstybės arba pati pasiūliusi savo paslaugas, privalo veikti jausdama visą atsakomybę konflikto šaliai, kurios valioje yra Konvencijos saugomi asmenys, be to, ji turi pateikti pakankamai garantijų, kad sugebės vykdyti visas Konvencijos numatytas funkcijas ir vykdys jas nešališkai.

Minėtų nuostatų negalima riboti jokiais specialiais valstybių tarpusavio susitarimais, net jei kuri nors iš valstybių laikinai ir netenka galios laisvai tartis su kita valstybe ar jos sąjungininkais dėl karo veiksmų ar todėl, kad visa teritorija ar didesnė jos dalis okupuota.

Viskas, kas šioje Konvencijoje pasakyta apie valstybę globėją, galioja ir remiantis šiuo straipsniu ją pakeičiančiai organizacijai.

11 STRAIPSNIS

Taikinimo procedūra

Valstybės globėjos, matydamos, kad jų paslaugos gali būti naudingos saugomiems asmenims, ypač kai tarp konflikto šalių kyla nesutarimų dėl šios Konvencijos nuostatų taikymo ar interpretavimo, tokias geranoriškas savo paslaugas teiks siekdamos pašalinti minėtus nesutarimus.

Tam tikslui kiekviena valstybė globėja turi teisę kurios nors iš šalių prašymu arba savo iniciatyva pasiūlyti konflikto šalims surengti jų atstovų, ypač valdžios, atsakingos už sužeistuosius ir ligonius bei medicinos personalo narius ir kapelionus, susitikimą, jei įmanoma, tinkamai parinktoje neutralioje teritorijoje. Konflikto šalys privalo įgyvendinti joms minėtu klausimu pateiktus siūlymus. Prireikus valstybės globėjos siūlo konflikto šalims pritarti kandidatūrai asmens iš neutralios valstybės arba deleguojamam Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto, kuris bus kviečiamas dalyvauti tokia susitikime.

II SKIRSNIS

SUŽEISTIEJI IR LIGONIAI

12 STRAIPSNIS

Apsauga ir globa

Ginkluotųjų pajėgų nariai ir kitame straipsnyje išvardyti kiti asmenys, būdami sužeisti ar ligoniai, turi būti gerbiami ir ginami visomis aplinkybėmis.

Konflikto šalis, kurios valioje jie gali būti, privalo elgtis su jais humaniškai ir rūpintis, nepaisydama jų lyties, rasės, tautybės, religijos, politinių įsitikinimų ar kitų panašių skirtumų. Griežtai draudžiamas bet koks kėsinimasis į jų gyvybę ar smurtas prieš jų asmenį; jų negalima žudyti ir naikinti, draudžiama kankinti ir naudoti biologiniams eksperimentams; negalima sąmoningai palikti jų be medicinos pagalbos ir globos, taip pat tokiomis sąlygomis, kuriomis jie gali užsikrėsti.

Tik dėl neatidėliotinų medicininių priežasčių galima suteikti pirmenybę gauti medicinos pagalbą.

Su moterimis turi būti elgiamasi pagarbiai, atsižvelgiant į jų lytį.

Konflikto šalis, priversta palikti priešui sužeistuosius ir ligonius, turi palikti su jais, kiek leidžia kariniai sumetimai, dalį savo medicinos personalo ir priemonių jų priežiūrai.

13 STRAIPSNIS **Saugomi asmenys**

Ši Konvencija skirta sužeistiesiems ir ligoniams, priklausantiems vienai iš šių kategorijų:

1) yra konflikto šalies ginkluotųjų pajėgų nariai, taip pat savignos būrių nariai ar savanorių būriai, įeinantys į ginkluotųjų pajėgų sudėtį;

2) yra kitų savignos ir savanorių būrių nariai, įskaitant organizuoto pasipriešinimo judėjimo narius, priklausančius konflikto šaliai ir veikiančius tiek savo teritorijoje, tiek ir už jos ribų, net kai ši teritorija okupuota, jei šie savignos ar savanorių būriai, įskaitant organizuoto pasipriešinimo judėjimą, atitinka šiuos reikalavimus:

a) turi vadą, atsakantį už savo pavaldinius;

b) gerai matomą iš toli sutartinį skiriamąjį atpažinimo ženklą;

c) atvirai nešioja ginklą;

d) vykdo karines operacijas laikydamiesi karo įstatymų ir papročių;

3) yra reguliariosios armijos nariai, atvirai skelbiantys ištikimybę vyriausybei ar valdžiai, kurios nepripažįsta juos sulaikiusi valstybė;

4) yra asmenys, lydintys ginkluotąsias pajėgas, bet neįeinantys į jų sudėtį, kaip antai: civiliai karo lėktuvo įgulos nariai, karo korespondentai, tiekėjai, darbo būrių ar teikiančių paslaugas tarnybų nariai, atsakingi už ginkluotųjų pajėgų gerovę, jei turi ginkluotųjų pajėgų, kurias lydi, vadovybės leidimą;

5) yra prekybos laivyno laivų įgulų nariai, tarp jų kapitonai, locmanai ir jungos, taip pat konflikto šalių civilinės aviacijos lėktuvų įgulų nariai, jei jų negloboja jokios kitos jiems palankesnės tarptautinės teisės nuostatos;

6) yra neokupuotos teritorijos gyventojai, kurie priešui artėjant stichiškai griebiasi ginklų, kad pasipriešintų užpuolikams, tačiau nespėja susiorganizuoti į reguliarius ginkluotus būrius, jei atvirai nešioja ginklą ir laikosi karo įstatymų bei papročių.

14 STRAIPSNIS **Statusas**

Vadovaujantis 12 straipsnio nuostatomis, kariaujančios šalies sužeistieji ir ligoniai, patekę į priešo rankas, turi būti laikomi karo belaisviais ir jiems taikomos tarptautinės teisės nuostatos dėl karo belaisvių.

15 STRAIPSNIS **Aukų paieška. Evakuacija**

Visada, o ypač pasibaigus mūšiui, konflikto šalys nedelsdamos privalo imtis visų įmanomų priemonių surasti ir surinkti sužeistuosius ir ligonius, kad jie būtų apsaugoti nuo apiplėšimo ir blogo elgesio bei jais būtų deramai pasirūpinta, taip pat surasti visus mirusiuosius ir neleisti jų apiplėšti.

Kai tik leidžia aplinkybės, reikia susitarti dėl paliaubų ar ugnies nutraukimo arba pasiekti vietinį susitarimą, leidžiantį surinkti mūšio lauke likusius sužeistuosius, jais pasikeisti ir juos transportuoti.

Panašiai konflikto šalys gali tarpusavyje susitarti evakuoti sužeistuosius ir ligonius iš apgultos ar apsuptos teritorijos arba jais pasikeisti, taip pat susitarti praleisti į minėtą teritoriją vykstantį medicinos ir religinį personalą bei jų inventorių.

16 STRAIPSNIS

Informacijos registravimas ir perdavimas

Konflikto šalys privalo nedelsdamos su derama pagarba įregistruoti visus duomenis, padedančius nustatyti į jų rankas pakliuvusių priešiškos šalies sužeistųjų, ligonių ar mirusiųjų asmenybę.

Surinktoje informacijoje, jei tai įmanoma, turi būti šie duomenys:

- a) valstybė, kuriai asmuo priklauso;
- b) armijos, pulko, asmens ar serijos numeris;
- c) pavardė;
- d) vardas ar vardai;
- e) gimimo data;
- f) visi kiti duomenys, nurodyti jo asmens pažymėjime arba asmens ženkle;
- g) paėmimo į nelaisvę ar mirties data ir vieta;
- h) duomenys apie sužeidimus, ligą ar mirties priežastį.

Minėta informacija, kaip nustatyta 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl elgesio su karo belaisviais 122 straipsnyje, turi būti nedelsiant perduota Informacijos biurui, iš kur ji per valstybę globėją ir Centrinę belaisvių agentūrą bus perduota valstybei, kuriai tie asmenys priklauso.

Konflikto Šalys privalo parengti ir viena kitai perduoti per minėtą biurą mirties liudijimus arba tinkamai patvirtintus mirusiųjų sąrašus. Be to, surinkti ir perduoti šiam biurui vieną pusę dvigubo asmens ženklo, testamentus ar kitus svarbius dokumentus giminėms, taip pat rastus prie mirusiojo pinigus ir apskritai visus asmeninius daiktus, turinčius objektyvią ar subjektyvią vertę. Visi šie ir nenustatytos priklausomybės daiktai siunčiami antspauduotuose paketuose, kartu pridėdami aprašai, kuriuose nurodomi visi duomenys, būtini mirusiųjų tapatybei nustatyti, taip pat visų siunčiamų daiktų sąrašas.

17 STRAIPSNIS

Nurodymai dėl mirusiųjų. Kapų registravimo tarnyba

Konflikto šalys turi imtis priemonių, kad, aplinkybėms leidžiant, mirusieji būtų laidojami arba kremuojami individualiai, prieš tai kūnus atidžiai apžiūrėjus, jei įmanoma, medicams atlikus medicininį tyrimą mirčiai konstatuoti, mirusiųjų asmenybei nustatyti, kad būtų galima parengti ataskaitą. Viena dvigubo asmens ženklo dalis ar pats asmens ženklas, jeigu jis viengubas, turėtų būti paliktas prie kūno.

Kūnai kremuojami, tik jei to reikalauja išskirtinės higienos aplinkybės arba mirusiųjų religija. Kūną sudeginus, kremavimo aplinkybės ir priežastys detalčiai aprašomos mirties liudijime arba patvirtintame mirusiųjų sąrašė.

Be to, jos turi užtikrinti, kad mirusieji būtų laidojami garbingai, jeigu įmanoma, laikantis jų religinių laidojimo papročių ir pagal tautybes, kad jų kapai būtų gerbiami, deramai prižiūrimi ir

pažymėti taip, kad juos visada būtų galima rasti. Tam tikslui nuo pat karo veiksmų pradžios jos turi įsteigti oficialią Kapų registravimo tarnybą, kad būtų galima ekshumuoti, atpažinti kūnus, kur bebūtų kapavietės, ir pargabenti į tėvynę. Tos pačios nuostatos galioja ir dėl mirusiųjų pelenų: juos Kapų registravimo tarnyba turi saugoti tol, kol dėl jų bus gauti atitinkami nurodymai iš mirusiojo tėvynės.

Kai tik leidžia aplinkybės, vėliausiai – pasibaigus karo veiksams, šios tarnybos, tarpininkaujant Informacijos biurui, apie kurį kalbama 16 straipsnio antroje pastraipoje, pasikeičia sąrašais, kuriuose nurodoma tiksli visų kapų vieta ir duomenys apie juose palaidotus mirusiuosius.

18 STRAIPSNIS

Gyventojų vaidmuo

Karinė vadovybė gali apeliuoti į gyventojų gerą valią padėti surinkti ir slaugyti sužeistuosius ir ligonius, vadovaujantis jos nurodymais, atsiliepusiems į šį kreipimąsi žmonėms turi būti garantuojama būtina apsauga ir priemonės. Priešiška šalis, pradėjusi ar vėl ėmusi kontroliuoti šį rajoną, turi suteikti šiems žmonėms tokią pat apsaugą ir tokias pačias priemones.

Okupuotuose rajonuose ar ten, kur įsiveržęs priešas, karinė vadovybė privalo leisti gyventojams ir pagalbos draugijoms savanoriškai rinkti sužeistuosius ar ligonius ir jais rūpintis, nepaisant jų tautybės. Civiliai privalo gerbti sužeistuosius ir ligonius ir ypač susilaikyti nuo smurto prieš juos.

Nė vieno žmogaus negalima persekioti ar nuteisti už sužeistųjų ar ligonių slaugymą.

Šio straipsnio nuostatos neatleidžia okupuojančios valstybės nuo jos pareigos teikti sužeistiesiems ir ligoniams tiek fizinę, tiek moralinę pagalbą.

III SKIRSNIS

MEDICINOS DALINIAI IR ĮSTAIGOS

19 STRAIPSNIS

Apsauga

Jokiomis aplinkybėmis neleidžiama pulti nuolatinėms medicinos įstaigoms ir mobilių medicinos tarnybos dalinių, konflikto šalys visada privalo juos gerbti ir saugoti. Pakliuvusiam į priešo rankas jų personalui leidžiama vykdyti savo pareigas tol, kol juos užgrobusi valstybė pati negali garantuoti, kad esantiems tose įstaigose ar daliniuose sužeistiesiems ir ligoniams bus teikiama reikiama priežiūra.

Atsakingos institucijos privalo užtikrinti, kad šios medicinos įstaigos ir daliniai, kiek įmanoma, būtų išdėstyti taip, kad, puolant karinius objektus, negrėstų pavojus jų saugumui.

20 STRAIPSNIS

Laivų-ligoninių apsauga

Laivai-ligoninės, saugomi 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl sužeistų ir sergančių karių bei asmenų, patyrusių laivų avarijas jūrose, padėties pagerinimo, negali būti puolami iš sausumos.

21 STRAIPSNIS

Medicinos įstaigų ir dalinių apsaugos nutraukimas

Nuolatinėms medicinos įstaigoms ir mobiliems medicinos tarnybos daliniams garantuojama apsauga nutraukiama tik jei vykdydamos savo humanitarines funkcijas jos imasi kenkiančios priešui

veiklos. Apsauga nutraukiama tik tuo atveju, jei deramai jas įspėjus ir davus pakankamai laiko paaiškėja, kad į įspėjimą nereaguojama.

22 STRAIPSNIS

Sąlygos, kuriomis medicinos dalinių ir įstaigų apsauga nenutraukiama

Medicinos dalinio ar įstaigos apsauga, garantuojama 19 straipsnyje, tebegalioja, jeigu:

- 1) dalinio ar įstaigos personalas yra ginkluotas ir ginklus naudoja savo ir globojamų sužeistųjų bei ligonių apsaugai;
- 2) neturint ginkluotų sanitarų, dalinį ar įstaigą saugo piketas, sargybiniai ar ginkluota palyda;
- 3) dalinyje ar įstaigoje randama iš sužeistųjų ir ligonių paimtų asmeninių ginklų ir amunicijos, dar neatiduotų atitinkamai tarnybai;
- 4) dalinyje ar įstaigoje aptinkama veterinarijos tarnybos, kuri nėra sudedamoji jų dalis, personalas ir turtas;
- 5) humanitarinė medicinos dalinių ir įstaigų ar jų personalo veikla išplečiama ir civiliams sužeistiesiems ar ligoniams.

23 STRAIPSNIS

Sanitarinės zonos ir vietovės

Taikos metu aukštosios susitariančiosios šalys, o kilus karui – konflikto šalys gali steigti savo teritorijoje ir, jeigu reikia, okupuotoje teritorijoje sanitarines zonas ir vietoves, organizuotas taip, kad jose esantys sužeistieji ir ligoniai, taip pat personalas, kuriam patikėtas šių zonų ir vietovių kūrimas ir administravimas bei ten susirinkusių žmonių globa, būtų apsaugoti nuo karo veiksmų padarinių.

Prasidėjus ir vykstant karo veiksams, suinteresuotos šalys gali sudaryti jų sukurtų sanitarinių zonų ir vietovių abipusio pripažinimo sutartis. Tam tikslui jos gali taikyti prie šios Konvencijos pridėdamo susitarimo projekto nuostatas, prireikus jį papildydamos.

Valstybės globėjos ir Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas kviečiami geranoriškai prisidėti prie sanitarinių zonų ir vietovių steigimo ir pripažinimo.

IV SKIRSNIS

PERSONALAS

24 STRAIPSNIS

Nuolatinio personalo apsauga

Medicinos personalas, tik ieškantis, renkantis, transportuojantis ar gydantis sužeistuosius ar ligonius ar užsiimantis profilaktika, medicinos dalinių ir įstaigų administracijos darbuotojai, kaip ir ginkluotųjų pajėgų kapelionai, visada turi būti gerbiami ir saugomi.

25 STRAIPSNIS

Pagalbinio personalo apsauga

Ginkluotųjų pajėgų nariai, specialiai parengti prireikus dirbti ligoninės sanitarais, slaugais ar pagalbiniais sanitarais sužeistiesiems ir ligoniams ieškoti ar surinkti, transportuoti ar slaugyti, vykdydami šias pareigas susidūrę su priešu ar patekę į jo rankas, turi būti gerbiami ir saugomi.

26 STRAIPSNIS

Pagalbos draugijų personalas

Nacionalinių Raudonojo Kryžiaus draugijų ir kitų savanoriškų pagalbos draugijų darbuotojai, tinkamai pripažinti ir įgalioti savo vyriausybių, gali būti pasitelkiami atlikti tas pačias pareigas kaip ir minimas 24 straipsnyje personalas ir yra jam prilyginami, jei paklūsta karo įstatymams ir potvarkiams.

Kiekviena aukštoji susitariančioji šalis turi pranešti kitai šaliai taikos metu arba prasidėjus ar vykstant karo veiksams draugijų, kurias ji savo atsakomybe įgalioja teikti pagalbą oficialioms savo ginkluotųjų pajėgų medicinos tarnyboms, pavadinimus, bet būtinai, iki minėtos draugijos pradės savo veiklą.

27 STRAIPSNIS **Neutralių šalių draugijos**

Pripažinta neutralios šalies draugija gali teikti savo medicinos personalo ir dalinių pagalbą konflikto šaliai tik savo vyriausybės sutikimu ir konflikto šalies leidimu. Šį personalą ir dalinius kontroliuoja konflikto šalis.

Neutrali vyriausybė privalo pranešti apie šį sutikimą šaliai, kuri yra priimančios pagalbą valstybės priešas. Konflikto šalis, priimanti tokią pagalbą, prieš pradėdama ja naudotis, turi apie tai pranešti priešišškai šaliai.

Ši pagalba jokių būdu negali būti laikoma kišimusi į konfliktą.

Pirmoje pastraipoje minimo personalo nariai, prieš išvykdami iš neutralios šalies, kuriai priklauso, privalo gauti 40 straipsnyje nurodytus asmens pažymėjimus.

28 STRAIPSNIS **Sulaikytas personalas**

Į priešiškos šalies rankas pakliuvusį personalą, apie kurį kalbama 24 ir 26 straipsniuose, galima sulaikyti tik kai tai būtina dėl sveikatos būklės, religinių poreikių ir belaisvių skaičiaus.

Taip sulaikyto personalo negalima laikyti karo belaisviais. Nepaisant to, jie turi teisę naudotis visomis garantijomis, kurias užtikrina 1949 m. rugpjūčio 12 d. Konvencijos dėl elgesio su karo belaisviais nuostatos. Laikydami sulaikiusios valstybės karo įstatymų ir potvarkių bei vadovaujami jos kompetentingos tarnybos, taip pat vadovaudami savo profesine etika jie ir toliau turi vykdyti savo medicines ir dvasines pareigas karo belaisvių, geriau priklausančių toms pačioms ginkluotosioms pajėgoms kaip ir jie, labai. Kad galėtų vykdyti savo medicines ar dvasines pareigas, jiems suteikiamos šios lengvatos:

a) leidžiama nuolat lankyti karo belaisvius darbo būriuose ar ligoninėse, esančiose už stovyklos ribų. Sulaikiusi valstybė aprūpina juos reikiamomis transporto priemonėmis;

b) kiekvienoje stovykloje turintis aukščiausią laipsnį karo gydytojas bus atsakingas karinei stovyklos vadovybei už sulaikyto medicinos personalo profesinę veiklą. Todėl, prasidėjus karo veiksams, konflikto šalys turi susitarti dėl medicinos personalo, įskaitant ir minėtų 26 straipsnyje draugijų, rangų vyresniškumo. Kilus visiems klausimams dėl jų pareigų, šis karo gydytojas ir kapelionai galės kreiptis į stovyklos karinę ir medicinos vadovybę, turinčią sudaryti visas reikiamas sąlygas koresponduoti šiais klausimais;

c) nors sulaikytas personalas turi paklusti stovyklos vidaus tvarkai, jo negalima versti dirbti su medicininėmis ar religinėmis pareigomis tiesiogiai nesusijusio darbo.

Vykstant karo veiksams, konflikto šalys turi susitarti, jei įmanoma, paleisti sulaikytą personalą ir nustatyti šio paleidimo procedūrą.

Nė viena iš išvardytų nuostatų neatleidžia sulaikiusios valstybės nuo atsakomybės už belaisvių sveikatos būklę ir dvasinę būseną.

29 STRAIPSNIS

Pagalbinio personalo statusas

25 straipsnyje nurodyti pagalbinio personalo nariai, patekę į priešų rankas, laikomi karo belaisviais, bet prireikus paskiriami eiti savo medicininės pareigas.

30 STRAIPSNIS

Medicinos ir religinio personalo grąžinimas

Personalo, kurio nebūtina sulaikyti vadovaujantis 28 straipsnio nuostatomis, nariai bus grąžinti konflikto šalims, kuriai priklauso, kai tik atsiras galimybių ir leis karinės aplinkybės.

Laukdami, kol bus grąžinti, jie nebus laikomi karo belaisviais. Tačiau jie galės naudotis visomis 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl elgesio su karo belaisviais garantijomis. Jie ir toliau vykdys savo pareigas priešiškos šalies įsakymu ir pirmiausia bus paskirti rūpintis konflikto šalims, kuriai jie patys priklauso, sužeistaisiais ir ligoniais.

Išvykdami jie gali pasiimti daiktus, asmeninę turtą, vertybes ir jiems priklausančius instrumentus.

31 STRAIPSNIS

Grąžinamo personalo atranka

Grąžinamo pagal 30 straipsnį personalo atranka atliekama nepaisant jokių motyvų, susijusių su rase, religija ar politiniais įsitikinimais, ir pirmiausia remiantis pakliuvimo į nelaisvę chronologine tvarka ir sveikatos būkle.

Prasidėjus karo veiksmams, konflikto šalys specialiu susitarimu gali nustatyti, koks procentas personalo turi būti sulaikytas proporcingai belaisvių ir stovyklų, į kurias šis personalas bus paskirstytas, skaičiui.

32 STRAIPSNIS

Neutralioms šalims priklausančio personalo grąžinimas

27 straipsnyje išvardytų asmenų, pakliuvusių į priešiškos šalies rankas, sulaikyti negalima.

Jeigu nesutarta kitaip, šiems asmenims bus leista grįžti į savo šalį, o jei neįmanoma, į tos konflikto šalies, kuriai jie tarnavo, teritoriją, kai tik atsiras galimybių ir leis karinės aplinkybės.

Laukdami, kol bus paleisti, jie ir toliau dirbs savo darbą, vadovaujami priešiškos šalies; visų pirma jie bus paskirti rūpintis konflikto šalims, kuriai patys tarnavo, sužeistaisiais ir ligoniais.

Išvykdami jie gali pasiimti daiktus, asmeninius kasdienio būtinumo reikmenis ir vertybes, taip pat instrumentus, ginklus ir, jei įmanoma, jiems priklausančias transporto priemones.

Konflikto šalys užtikrina šiam personalui, kol jis yra jų valioje, tokį pat maistą, gyvenimo sąlygas, išlaikymą ir atlyginimą, kokį gauna atitinkamas jų pačių ginkluotųjų pajėgų personalas. Maisto visada turi būti pakankamai, reikiamos kokybės ir įvairaus normaliai minėto personalo sveikatos būklei palaikyti.

V SKIRSNIS

PASTATAI IR MATERIALINĖS VERTYBĖS

33 STRAIPSNIS

Pastatai ir atsargos

Ginkluotosioms pajėgoms priklausančių mobilių medicinos dalinių turtas, kuris patenka į priešų rankas, paliekamas sužeistiesiems ir ligoniams prižiūrėti.

Ginkluotosioms pajėgoms priklausantys nuolatinių medicinos įstaigų pastatai, turtas ir atsargos naudojami laikantis karo įstatymų, tačiau jų negalima naudoti jokiems kitiems tikslams tol, kol jų reikia sužeistiesiems ir ligoniams prižiūrėti. Tačiau kariuomenės vadai gali naudoti juos esant išskirtinei karinei būtinybei, prieš tai pasirūpinę, kad dėl to nenukentėtų slaugomi sužeistieji ir ligoniai.

Šiame straipsnyje minėto turto ir atsargų negalima sąmoningai sunaikinti.

34 STRAIPSNIS

Pagalbos draugijų turtas

Pagalbos draugijų, kurioms taikomos Konvencijos garantijos, kilnojamas ir nekilnojamas turtas laikomas privačia nuosavybe.

Kariaujantieji gali pasinaudoti teise rekvizuoti šį turtą, kaip nustato karo įstatymai ir papročiai, tik išimtiniais atvejais ir tik tada, kai bus aprūpinti sužeistieji ir ligoniai.

VI SKIRSNIS

SANITARINIS TRANSPORTAS

35 STRAIPSNIS

Apsauga

Transportas su sužeistaisiais ir ligoniais ar medicininiu inventoriu gerbiamas ir saugomas kaip ir mobilūs medicinos daliniai.

Su pakliuvusiomis į priešiškos šalies rankas transporto kolonomis ar transporto priemonėmis elgiamasi taip, kaip to reikalauja karo įstatymai, esant sąlygai, kad jas užgrobusi konflikto šalis visada užtikrins gabenamų sužeistųjų ir ligonių priežiūrą.

Civiliam personalui ir visoms rekvizuotoms transporto priemonėms taikomos bendrosios tarptautinės teisės normos.

36 STRAIPSNIS

Sanitariniai lėktuvai

Sanitariniai lėktuvai, t. y. tie, kurie išskirtinai naudojami sužeistiesiems ir ligoniams evakuoti, taip pat medicinos personalui bei inventoriui transportuoti, negali būti puolami ir turi būti kariaujančių šalių gerbiami, kai skrenda tame aukštyje, tuo laiku ir tais maršrutais, dėl kurių kariaujančios šalys yra specialiais susitarusios.

Jie privalo turėti 38 straipsnyje aprašytą aiškiai matomą skiriamąjį ženklą, kartu su nacionalinėmis spalvomis apačioje, viršuje ir ant šonų. Jie gali turėti kitokius ženklus ar atpažinimo priemones, dėl kurių kariaujančios šalys susitarusios prasidėjus arba vykstant karo veiksmams.

Jeigu nesusitarta kitaip, draudžiama skristi virš priešų ar priešų okupuotos teritorijos.

Sanitariniai lėktuvai turi paklusti kiekvienam reikalavimui nusileisti. Priverstinai nusileidęs lėktuvas su keleiviais po apžiūros, jei jos prireikė, gali skristi toliau.

Priverstinio nusileidimo priešų ar priešų okupuotoje teritorijoje atveju sužeistieji ir ligoniai bei lėktuvo įgula tampa karo belaisviais. Su medicinos personalu turi būti elgiamasi vadovaujantis Konvencijos 24 ir paskesniais straipsniais.

37 STRAIPSNIS

Skridimas virš neutralių šalių. Sužeistųjų išlaipinimas

Konflikto šalių sanitariniams lėktuvams leidžiama skristi virš neutralių šalių teritorijos, prireikus joje nusileisti ir pasinaudoti ja kaip tarpiniu uostu, jeigu laikomasi antros pastraipos nuostatų. Jie turi iš anksto pranešti neutralioms valstybėms, kad skris virš minėtos teritorijos, ir paklusti visiems reikalavimams nusileisti ant žemės ar vandens. Jie bus apsaugoti nuo užpuolimo tik tuo atveju, jeigu skris tuo maršrutu, tame aukštyje ir tuo laiku, kaip konflikto ir suinteresuotų neutralių šalių specialiai susitarta.

Neutralios valstybės savo ruožtu gali kelti sąlygas ir nustatyti sanitarinių lėktuvų skridimo ar nusileidimo jų teritorijoje sąlygas ar ribojimus. Tos sąlygos ir ribojimai vienodai taikytini visoms konflikto šalims.

Jeigu nėra kitokio neutralių valstybių ir konflikto šalių susitarimo, vietinės valdžios sutikimu iš sanitarinio lėktuvo neutralioje teritorijoje išlaipinti sužeistieji ir ligoniai neutralios valstybės laikomi taip, kad jie negalėtų vėl dalyvauti karo veiksmuose, kai to reikalauja tarptautinė teisė. Jų išlaikymo ir internavimo išlaidas dengia valstybė, kuriai jie priklauso.

VII SKIRSNIS SKIRIAMOJI EMBLEMA

38 STRAIPSNIS Konvencijos pripažįstama emblema

Heraldinė raudono kryžiaus baltame fone emblema, pagerbiant Šveicariją sukurta sukeitus Federacijos spalvas, yra ginkluotųjų pajėgų medicinos tarnybos emblema ir skiriamasis ženklas.

Tačiau kai šalys vietoj raudono kryžiaus jau naudoja kaip emblemą raudoną pusmėnulį arba raudoną liūtą ir saulę baltame fone, šios emblemos visada yra Konvencijos pripažįstamos.

39 STRAIPSNIS Emblemos naudojimas

Kontroliuojant kompetentingai karinei vadovybei, ši emblema bus pavaizduota ant vėliavų, rankovių raiščių ir visos medicinos tarnybos naudojamos įrangos.

40 STRAIPSNIS Medicinos ir religinio personalo atpažinimas

24, 26 ir 27 straipsniuose išvardytas personalas turi ryšėti ant kairės rankos vandeniui atsparų karinės valdžios išduota ir antspaudu patvirtintą raištį su skiriamąja emblema.

Šis personalas, be asmens ženklo, apie kurį kalbama 16 straipsnyje, privalo turėti specialų asmens pažymėjimą su skiriamąja emblema. Šis pažymėjimas turi būti atsparus vandeniui ir tokio dydžio, kad tilptų į kišenę. Jis turi būti surašytas nacionaline kalba ir jame privalo būti nurodyta bent jau savininko pavardė ir vardai, gimimo data, laipsnis ir tarnybinis numeris, taip pat pareigos, suteikiančios jam teisę būti šios Konvencijos saugomam. Ant pažymėjimo turi būti savininko nuotrauka ir jo parašas arba pirštų atspaudai, arba ir viena, ir kita. Ant jo turi būti reljefinis karinės valdžios antspaudas.

Visų ginkluotųjų pajėgų asmens pažymėjimas turi būti vienodas ir, kiek įmanoma, panašaus pavyzdžio kaip aukštųjų susitariančiųjų šalių ginkluotųjų pajėgų. Konflikto šalys gali vadovautis pridėdamu prie šios Konvencijos pavyzdžiu. Prasidėjus karo veiksmams, jos privalo viena kitą informuoti, kokį pavyzdį pasirinko. Jei yra galimybė, reikia padaryti bent vieną asmens pažymėjimo dublikatą, kuris lieka jį išdavusioje šalyje.

Jokiomis aplinkybėmis iš minėto personalo negalima atimti jų skiriamųjų ženklų ar asmens pažymėjimų ir teisės ryšėti raištį. Pamatę jie turi teisę gauti pažymėjimo dublikatą ir naujus skiriamuosius ženklus.

41 STRAIPSNIS

Pagalbinio personalo atpažinimas

25 straipsnyje nurodytas personalas privalo ryšėti baltą raištį su nedideliu skiriamuoju ženklu centre tik atlikdamas medicinos pareigas; šį raištį išduoda ir antspauduoja karinė vadovybė.

Kariniuose asmens dokumentuose, kuriuos privalo nešiotis toks personalas, nurodomas gautas specialus parengimas, apibūdinamos laikinai einamos pareigos ir nurodoma teisė ryšėti raištį.

42 STRAIPSNIS

Medicinos dalinių ir įstaigų žymėjimas

Skiriamąją Konvencijos vėliavą turi teisę iškelti tik tie medicinos daliniai ir įstaigos, kuriuos pripažįsta Konvencija ir kurie turi karinės vadovybės sutikimą.

Mobilūs medicinos daliniai, kaip ir nuolatinės įstaigos, šalia jos gali iškelti ir konflikto šalies, kuriai minėti daliniai ir įstaigos priklauso, nacionalinę vėliavą. Medicinos daliniai, patekę prieš valion, neturi teisės iškelti jokios kitos vėliavos, išskyrus Konvencijos vėliavą.

Tačiau medicinos daliniai, patekę į priešą rankas, gali iškelti tik Konvencijos vėliavą.

Konflikto šalys privalo pasirūpinti, kiek leidžia karo aplinkybės, kad medicinos dalinius ir įstaigas žyminties skiriamosios emblemos būtų aiškiai matomos sausumos, oro ir jūrų karinėms pajėgoms, kad būtų galima išvengti priešų puolimo.

43 STRAIPSNIS

Neutralių šalių medicinos dalinių žymėjimas

Neutralių šalių medicinos daliniai, kuriems leista teikti pagalbą priešiška šaliai 27 straipsnyje nurodytomis sąlygomis, kartu su Konvencijos vėliava privalo iškelti ir tos priešiškos šalies nacionalinę vėliavą visur, kur tik pastaroji naudojasi jai 42 straipsnio suteikiama teise.

Išskyrus atvejus, kai atitinkama karinė vadovybė įsako kitaip, jie visada gali iškelti savo nacionalinę vėliavą, net patekę į priešiškos šalies rankas.

44 STRAIPSNIS

Emblemos naudojimo ribojimai. Išimtys

Išskyrus atvejus, nurodytus kitose šio straipsnio pastraipose, raudono kryžiaus baltame fone emblema ir žodžiai *Raudonasis Kryžius* arba *Ženevos Kryžius* negali būti vartojami nei taikos, nei karo metu jokiam kitam tikslui, kaip tik medicinos daliniams ar įstaigoms, jų personalui ir turtui, saugomam šios ir kitų panašių Konvencijų, žymėti ar saugoti. Tas pats galioja 38 straipsnio antroje pastraipoje minėtoms emblemoms, atsižvelgiant į jas naudojančias šalis. Nacionalinės Raudonojo Kryžiaus ir kitos 26 straipsnyje apibrėžtos draugijos turės teisę naudoti skiriamąją emblema, suteikiančią Konvencijos apsaugą, tik šiame straipsnyje nustatytais atvejais.

Be to, nacionalinės Raudonojo Kryžiaus (Raudonojo Pasmėnulio, Raudonojo Liūto ir Saulės) draugijos gali taikos metu, laikydamosi savo nacionalinių įstatymų, naudoti Raudonojo Kryžiaus vardą ir emblema ir kitai savo veiklai, atitinkančiai tarptautinių Raudonojo Kryžiaus konferencijų nustatytus principus. Kai ta kita veikla plėtojama karo metu, emblema naudotina tik tokiu būdu, kuris nepretenduoja į Konvencijos apsaugą; emblema turi būti palyginti maža ir jos negalima dėti ant raiščių ir pastatų stogų.

Tarptautinėms Raudonojo Kryžiaus organizacijoms ir personalui, turinčiam atitinkamus įgaliojimus, visada leidžiama naudoti raudono kryžiaus baltame fone emblemą.

Išimties tvarka, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais ir gavus specialų kurios nors vienos nacionalinės Raudonojo Kryžiaus (Raudonojo Pasmėnulio, Raudonojo Liūto ir Saulės) draugijos leidimą, Konvencijos emblemą leidžiama naudoti taikos metu transporto priemonėms, naudojamoms kaip greitosios pagalbos mašinos, ir pirmosios pagalbos punktam, teikiantiems nemokamą pagalbą sužeistiesiems ir ligoniams, pažymėti.

VIII SKIRSNIS KONVENCIJOS VYKDYMAS

45 STRAIPSNIS Detalus vykdymas. Nenumatyti atvejai

Kiekviena konflikto šalis privalo per vyriausiuosius kariuomenės vadus užtikrinti, kad prieš tai einantys straipsniai būtų detalai vykdomi, ir pasirengti nenumatytiems atvejams laikantis bendrųjų šios Konvencijos principų.

46 STRAIPSNIS Represalijų draudimas

Draudžiama imtis represalijų prieš šios Konvencijos saugomus sužeistuosius, ligonius, personalą, pastatus ar įrangą.

47 STRAIPSNIS Konvencijos platinimas

Aukštosios susitariančiosios valstybės įsipareigoja tiek taikos, tiek karo metu kuo plačiau skleisti šios Konvencijos tekstą savo šalyse, būtinau įtraukti jį į kariškių rengimo programą ir, jei yra galimybė, į civilių mokymą, kad šiuos principus žinotų visi gyventojai, o ypač kariaujančios ginkluotosios pajėgos, medicinos personalas ir kapelionai.

48 STRAIPSNIS Vertimai. Taikymo taisyklės

Aukštosios susitariančiosios šalys per Šveicarijos Federalinę Tarybą, o karo metu – per valstybes globėjas turi viena kitai perduoti oficialius šios Konvencijos vertimus ir įstatymus bei nutarimus, kuriuos jos gali priimti Konvencijos vykdymui garantuoti.

IX SKIRSNIS PIKTNAUDŽIAVIMŲ IR PAŽEIDIMŲ SUSTABDYMAS

49 STRAIPSNIS Baudžiamosios sankcijos I. Bendrosios pastabos

Aukštosios susitariančiosios šalys įsipareigoja priimti reikiamus įstatymus, užtikrinančius veiksmingas baudžiamąsias sankcijas asmenims, padariusiems arba įsakiusiems padaryti bet kokius sunkius šios Konvencijos pažeidimus, apibrėžiamus kitame straipsnyje.

Kiekviena aukštoji susitariančioji šalis įsipareigoja ieškoti asmenų, kaltinamų įvykdžius arba davus įsakymus įvykdyti sunkius pažeidimus, ir, nepaisydama jų pilietybės, atiduoti tokius asmenis savo šalies teismui. Ji, jeigu nori, taip pat gali vadovaudamasi savo įstatymų nuostatomis perduoti šiuos asmenis kitos suinteresuotos aukštosios susitariančiosios šalies teismui, jei aukštoji susitariančioji šalis turi *prima facie* įrodymų.

Kiekviena aukštoji susitariančioji šalis turi imtis reikiamų priemonių užkirsti kelią ne tik kitame straipsnyje apibrėžtiems sunkiems pažeidimams, bet ir prieštaraujantiems šios Konvencijos nuostatomis veiksams.

Kaltinami asmenys visada turi teisę naudotis įstatymiškai teisingo teismo ir gynybos garantijomis, kurios neturi būti mažiau palankios už tas, kurios numatytos 105 straipsnyje ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl elgesio su karo belaisviais straipsniuose.

50 STRAIPSNIS

II. Sunkūs pažeidimai

Sunkiais pažeidimais, apie kuriuos kalbama ankstesniame straipsnyje, laikomi bet kurie toliau vardijami veiksmai, jei jie atlikti Konvencijos saugomiems asmenims ar nuosavybei: tyčinis nužudymas, kankinimas ar nežmoniškas elgesys, tarp jų ir biologiniai eksperimentai, tyčiniai veiksmai, sukeltantys didelį skausmą ar labai žalojantys kūną ir sveikatą, bei neteisėtas ir beprasmis nuosavybės naikinimas plačiu mastu ir jos pasisavinimas, jei to neverčia daryti karinė būtinybė.

51 STRAIPSNIS

III. Susitariančiųjų šalių atsakomybė

Nė vienai iš aukštųjų susitariančiųjų šalių neleidžiama atleisti savęs ar kitos aukštosios susitariančiosios šalies nuo atsakomybės už savo pačios ar kitos aukštosios susitariančiosios šalies padarytus pažeidimus, nurodytus ankstesniame straipsnyje.

52 STRAIPSNIS

Tyrimo procedūra

Jeigu įtariama, kad Konvencija pažeista, vienos iš konflikto šalių prašymu imamasi tyrimo tokia tvarka, kokią sutaria abi suinteresuotos šalys.

Šalims nepavykus susitarti dėl tyrimo tvarkos, jos turi pasirinkti arbitražą, kuris išspręs procedūros klausimą.

Nustačius pažeidimą, konflikto šalys nedelsdamos turi jį sustabdyti ir pašalinti.

53 STRAIPSNIS

Neteisėtas emblemos naudojimas

Privatiems asmenims, valstybinėms ir privačioms draugijoms, firmoms ir bendrovėms, išskyrus tas, kurioms tokią teisę suteikia ši Konvencija, draudžiama naudoti emblemą arba pavadinimą „Raudonasis Kryžius“ ar „Ženevos Kryžius“ ar kokį nors kitą juos imituojantį ženklą arba pavadinimą, nepaisant, kokiam tikslui ir nuo kuri laiko tai daryta.

Kadangi pagerbiant Šveicariją emblema sukurta sukeitus Federacijos spalvas ir galima supainioti Šveicarijos herbą su skiriamąja Konvencijos emblema, privatiems asmenims, draugijoms ar firmoms visada draudžiama naudoti Šveicarijos Konfederacijos herbą arba jį imituojančius ženklus kaip įmonės ar prekės ženklą arba kaip šių ženklų sudedamąją dalį, siekiant tikslo, prieštaraujančio sąžiningai komercijai, arba aplinkybėmis, įžeidžiančiomis šveicarų nacionalinius jausmus.

Tačiau aukštosios susitariančiosios šalys, kurios nebuvo 1929 m. liepos 27 d. Ženevos konvencijos dalyvės, gali leisti anksčiau naudojamiems pirmoje pastraipoje išvardytas emblemas, pavadinimus ar ženklus ir toliau juos naudoti, bet ne ilgiau kaip trejus metus nuo šios Konvencijos įsigaliojimo, su sąlyga, kad jų naudojimas karo metu nesudarys įspūdžio esant Konvencijos apsauga.

Šio straipsnio pirmoje pastraipoje minėtas draudimas taip pat taikomas visoms emblemoms ir ženklams, išvardytiems 38 straipsnio antroje pastraipoje, ir nedaro įtakos jokioms iki tol jas naudojant įgytomis teisėmis.

54 STRAIPSNIS

Neteisingo naudojimo prevencija

Tuo atveju, kai galiojančių įstatymų nepakanka, aukštosios susitariančiosios šalys visada imasi reikiamų priemonių 53 straipsnyje nurodytiems piktnaudžiavimams išvengti ir sustabdyti.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

55 STRAIPSNIS

Kalbos

Ši Konvencija sudaryta anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški. Šveicarijos Federalinė Taryba pasirūpins oficialiu Konvencijos vertimu į rusų ir ispanų kalbas.

56 STRAIPSNIS

Pasirašymas

Šią Konvenciją, turinčią šios dienos datą, iki 1950 m. vasario 12 d. gali pasirašyti valstybės, kurioms buvo atstovaujama 1949 m. balandžio 21 d. prasidėjusioje Ženevoje konferencijoje; be to, ją gali pasirašyti ir valstybės, minėtoje konferencijoje neatstovautos, bet kurios yra 1864, 1906 arba 1929 metų Ženevos konvencijų dėl sąlygų pagerinimo ginkluotųjų pajėgų sužeistiesiems ir ligoniams lauko sąlygomis dalyvės.

57 STRAIPSNIS

Ratifikavimas

Ši Konvencija ratifikuojama kiek įmanoma greičiau ir ratifikaciniai raštai bus deponuoti Berne.

Kiekvieno ratifikacinio rašto deponavimas užprotokoluojamas ir Šveicarijos Federalinė Taryba patvirtintas šio protokolo kopijas perduoda visoms valstybėms, kurių vardu ši Konvencija pasirašyta ar kurios pareiškusios norą prisijungti prie Konvencijos.

58 STRAIPSNIS

Įsigaliojimas

Ši Konvencija įsigalioja po šešių mėnesių, kai deponuojami mažiausiai du ratifikaciniai raštai.

Taigi kiekvienoje aukštojoje susitariančiojoje šalyje ši Konvencija įsigalioja praėjus šešiams mėnesiams, kai buvo deponuoti ratifikaciniai raštai.

59 STRAIPSNIS

Ryšys su ankstesnėmis Konvencijomis

Ši Konvencija pakeičia 1864 m. rugpjūčio 22 d., 1906 m. liepos 6 d. ir 1929 m. liepos 27 d. Konvencijas dėl santykių tarp aukštųjų susitariančiųjų šalių.

60 STRAIPSNIS

Prisijungimas

Nuo pat šios Konvencijos įsigaliojimo datos prie jos gali prisijungti kiekviena valstybė, kurios vardu ši Konvencija nėra pasirašyta.

61 STRAIPSNIS

Pranešimas apie prisijungimą

Apie prisijungimą Šveicarijos Federalinei Tarybai pranešama raštu ir prisijungimas įsigalioja praėjus 6 mėnesiams nuo pranešimo gavimo datos.

Šveicarijos Federalinė Taryba praneša apie prisijungimą visoms Konvenciją pasirašiusioms ar pranešusioms apie prisijungimą valstybėms.

62 STRAIPSNIS

Skubus įsigaliojimas

2 ir 3 straipsniuose numatyti atvejai leidžia tuoj pat įsigaliojti deponuotiems ratifikaciniams raštams ir prisijungimams, apie kuriuos pranešė konflikto šalys, iki prasidedant arba prasidėjus karo veiksams ar okupacijai. Šveicarijos Federalinė Taryba nedelsdama privalo pranešti apie visus iš konflikto šalių gautus ratifikacinius raštus ir prisijungimus.

63 STRAIPSNIS

Denonsavimas

Kiekvienai aukštajai susitariančiajai šaliai paliekama laisvė šią Konvenciją denonsuoti.

Apie denonsavimą būtina raštu pranešti Šveicarijos Federalinei Tarybai, o ši apie tai informuoja visų susitariančiųjų šalių vyriausybes.

Denonsavimas įsigalioja po vienerių metų, kai apie tai pranešta Šveicarijos Federalinei Tarybai. Tačiau jeigu apie denonsavimą pranešama tada, kai denonsuojanti valstybė yra išitraukusi į konfliktą, jis neįsigalios tol, kol nepasiekta taika, ir tol, kol neatliktos visos šios Konvencijos saugomų asmenų išlaisvinimo ir repatriavimo operacijos.

Denonsavimas galioja tik denonsuojančiai valstybei. Jis jokia būdu neatleidžia konflikto šalių nuo įsipareigojimų vykdymo, kadangi jie grindžiami tarptautinės teisės principais, atsiradusiais iš civilizuotose tautose įsigaliojusių papročių ir žmogiškumo įstatymų bei visuomenės sąžinės priesakų.

64 STRAIPSNIS

Registracija Jungtinių Tautų Organizacijoje

Šveicarijos Federalinė Taryba turi įregistruoti šią Konvenciją Jungtinių Tautų Organizacijos Sekretoriato. Šveicarijos Federalinė Taryba taip pat privalo informuoti Jungtinių Tautų Organizacijos Sekretariatą apie visus dėl šios Konvencijos gautus prisijungimo ir denonsavimo dokumentus.

TAI LIUDYDAMI, žemiau pasirašiusieji, pateikę visus savo įgaliojimus, pasirašė šią Konvenciją.

SUDARYTA 1949 m. rugpjūčio 12 d. anglų ir prancūzų kalbomis. Originalas saugomas Šveicarijos Konfederacijos archyvuose. Šveicarijos Federalinė Taryba privalo perduoti patvirtintas jo kopijas kiekvienai ją pasirašusiai ir prisijungusiai valstybei.

I PRIEDAS

SUSITARIMO DĖL SANITARINIŲ ZONŲ IR VIETŲVIŲ PROJEKTAS

1 STRAIPSNIS

Sanitarinės zonos yra skirtos išskirtinai asmenims, išvardytiems 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl sužeistųjų ir ligonių padėties veikiančiose armijose pagerinimo 23 straipsnyje, ir personalui, kuriam patikėti šių zonų bei vietovių organizavimas ir administravimas, taip pat ten apgyvendintų žmonių priežiūra.

Tačiau asmenys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta įeina į tokias zonas, turi teisę ten pasilikti.

2 STRAIPSNIS

Joks gyvenantis sanitarinėje zonoje asmuo, nepaisant to, koku pagrindu jis ten yra, neturi teisės dirbti tiek pačioje zonoje, tiek ir už jos ribų jokio darbo, tiesiogiai susijusio su karinėmis operacijomis arba karo pramone.

3 STRAIPSNIS

Steigianti sanitarinę zoną valstybė imasi visų būtinų priemonių, kad į ją nepatektų neturintys teisės joje gyventi ar lankytis asmenys.

4 STRAIPSNIS

Sanitarinės zonos turi atitikti šias sąlygas:

- a) užimti tik nedidelę dalį teritorijos, kontroliuojamos valstybės, kuri jas įsteigė;
- b) būti retai apgyvendintos, palyginti su jų apgyvendinimo galimybe;
- c) turi būti įkurtos toli nuo bet kokių karinių ir didelių pramonės objektų ar administracinių įstaigų ir šių neturi jose būti;
- d) jų neturi būti rajonuose, galinčiuose tapti svarbiais karo veiksmais.

5 STRAIPSNIS

Sanitarinėms zonoms keliami šie reikalavimai:

- a) draudžiama naudoti joms priklausančius susisiekimo kelius ir transporto priemones kariniam personalui ar inventoriui gabenti, net tranzitu;
- b) jokia būdu jų negalima ginti karinėmis priemonėmis.

6 STRAIPSNIS

Sanitarinės zonos turi būti pažymėtos raudono kryžiaus (raudono pusmėnulio, raudono liūto ir saulės) ženklu baltame fone, pritvirtintu ir už teritorijos, ir ant joje esančių pastatų. Naktį jie gali būti taip pat atitinkamai apšviesti.

7 STRAIPSNIS

Taikos metu arba prasidėjus karo veiksmais valstybės pateikia visoms aukštosioms susitariančiosioms šalims sanitarinių zonų jų kontroliuojamoje teritorijoje sąrašą. Jos taip pat praneša apie naujas zonas, įsteigtas vykstant karo veiksmais.

Kai tik priešiška šalis gauna tokį pranešimą, ši zona tampa įteisinta.

Tačiau priešiška šalis, mananti, kad nebuvo įvykdytos šio susitarimo sąlygos, gali atsisakyti šią zoną pripažinti, nedelsiant apie tai pranešdama atsakingai už minėtą zoną šaliai, ar sutikti pripažinti tokią zoną tik įvedus 8 straipsnyje nurodytą kontrolę.

8 STRAIPSNIS

Kiekviena valstybė, pripažinusi vieną ar kelias priešiškos valstybės įkurtas sanitarines zonas, turi teisę reikalauti, kad jos būtų tikrinamos vienos ar kelių specialių komisijų siekiant nustatyti, ar šios zonos atitinka visas šio susitarimo keliamas sąlygas ir reikalavimus.

Tam tikslui specialių komisijų nariams bet kada leidžiama laisvai įeiti į įvairias zonas ir net nuolat jose gyventi. Jiems sudaromos visos galimybės inspektuoti.

9 STRAIPSNIS

Specialios komisijos, nustačiusios prieštaraujančius, jų nuomone, šio susitarimo sąlygoms faktus, privalo nedelsdamos atkreipti į juos kontroliuojančios minėtą zoną valstybės dėmesį ir nustatyti penkių dienų terminą tiems faktams pašalinti. Apie tai jos tinkamai praneša zoną pripažinusiai valstybei.

Jei terminui pasibaigus kontroliuojanti zoną valstybė į įspėjimą nereagavo, priešiška šalis gali pareikšti neprivalanti laikytis šio susitarimo dėl minėtos zonos.

10 STRAIPSNIS

Kiekviena valstybė, įkūrusi vieną ar kelias sanitarines zonas ir vietas, ir priešiškos šalys, kurioms apie jų įkūrimą pranešta, turi paskirti arba paprašyti neutralių valstybių paskirti asmenis, būsiančius specialių komisijų, minėtų 8 ir 9 straipsniuose, nariais.

11 STRAIPSNIS

Jokiomis aplinkybėmis sanitarinės zonos negali tapti puolimo objektu. Konflikto šalys visada privalo jas saugoti ir gerbti.

12 STRAIPSNIS

Teritoriją okupavus, joje esančios sanitarinės zonos ir toliau gerbtinos ir naudotinos pagal paskirtį.

Okupavusi valstybė gali pakeisti jų paskirtį, jei imtasi visų priemonių jose įkurdintų asmenų saugumui užtikrinti.

13 STRAIPSNIS

Šis susitarimas galioja ir vietovėms, kurias valstybės panaudos tiems patiems tikslams kaip ir sanitarines zonas.

II PRIEDAS

Pirmoji pusė

Antroji pusė

 (Vieta išduvusios šio pažymėjimo šalies
ir karinės valdžios pavadinimui)

**Medicinos ir religinio personalo narių,
esančių ginkluotųjų pajėgų sudėtyje,
ASMENS PAŽYMĖJIMAS**

Pavardė

Vardas (-ai)

Gimimo data

Laipsnis

Karinis numeris

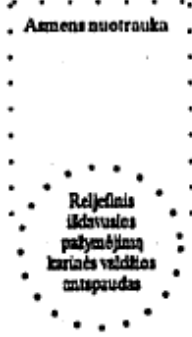
Šio pažymėjimo savininkas, saugomas 1949 m.
rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos dėl sužeistųjų
ir ligonių padėties veikiančiose armijose
pagerinimo, yra

.....

..... Išduvimo data
..... Pažymėjimo numeris

.....

Asmens parašas
arba pirštų atspaudai,
arba ir vienas, ir kita

Reljefinis
išduvusios
pažymėjimo
karinės valdžios
atspaudas

Ūgis	Akių spalva	Plaukų spalva
---------------	----------------------	------------------------

Kitos ypatingos žymės

.....

.....

.....

.....